

HET ERASMUS VAKKENBOEKJE

HET
ERASMUS

INHOUDS OPGAVE

Voorwoord		3
Hoofdstuk 1	Blad ICT	4
Hoofdstuk 2	Vakblad Nederlands	9
Hoofdstuk 3	Vakblad Duits	13
Hoofdstuk 4	Vakblad Engels	15
Hoofdstuk 4	Vakblad geschiedenis	21
Hoofdstuk 6	Vakblad aardrijkskunde	24
Hoofdstuk 7	Vakblad wiskunde	26
Hoofdstuk 8	Vakblad natech	28
Hoofdstuk 9	Vakblad biologie	30
Hoofdstuk 10	Vakblad beeldende vorming	33
Hoofdstuk 11	Vakblad muziek	36
Hoofdstuk 12	Vakblad lichamelijke opvoeding	38
Hoofdstuk 13	Vakblad Latijn	40
	Ruimte voor notities/handige links	42
	Colofon	43

BESTE BRUG- KLASLEERLING,

Hierbij ontvang je een boekje met daarin vakbladen.

De vakbladen hebben als doel je te helpen bij het maken en leren van je huiswerk. Om het huiswerk van een vak goed te kunnen maken en leren, is het belangrijk dat je weet welke eisen er aan je gesteld worden, maar ook wat er van je verwacht kan worden. Elk vak heeft zo zijn eigen regels. Het vakblad helpt je deze regels te hanteren en te onthouden.

De vakdocent zal het vakblad in één van de eerste lessen met jouw klas bespreken. Als je daarna nog vragen hebt, stel deze dan. Vragen mag altijd! Als je iets niet snapt, geeft dat onzekerheid en dat komt je prestaties niet ten goede.

Het vakkenboekje begint met een extra blad: Blad ICT. Wij vinden ICT-vaardigheden belangrijk. Het aanmaken van een goede mappenstructuur is een vaardigheid die bij alle vakken een rol speelt. Hoe je dat kunt doen wordt beschreven in dit blad. Het blad zal aan de orde komen tijdens één van je mentorlessen.

Afspraak:

Je hebt de eerste 8 weken dit boekje elke dag bij je! Je vakdocent zal in het begin regelmatig naar het vakblad verwijzen.

TIP:

*Laat ook je ouders, verzorgers, het vakkenboekje zien.
Zo kunnen zij jou ook beter begeleiden.*

Wij wensen je heel veel succes en hopen dat je een heel leuk en leerzaam brugjaar tegemoet gaat!

De mentoren en vakdocenten klas 1

BLAD ICT

OMGAAN MET OFFICE 365

Je eigen account op het schoolnetwerk

Als leerling van onze school krijg je een eigen account waarmee je in kunt loggen op het wifi netwerk van Het Erasmus en in jouw eigen Office 365 omgeving van school. Jouw gebruikersnaam is jouw leerlingnummer@het-erasmus.nl en een wachtwoord krijg je eenmalig aangeleverd. In deze omgeving vind je bijvoorbeeld ook jouw eigen schoolmail-account. TIP: check iedere dag je schoolmail.

Iedere leerling in klas 1 heeft een eigen device. Een device betekent letterlijk: een apparaat. Bij Het Erasmus geldt dat dit bij voorkeur een laptop is waarop het Windows besturingsstelsel staat. Voor verschillende vakken ga je je device gebruiken. Dit blad is bedoeld om ervoor te zorgen dat je bestanden kan opslaan in je eigen OneDrive van Het Erasmus. OneDrive is een plek op het Internet (in de Cloud) waar jij jouw bestanden op kunt slaan. Als bestanden in de Cloud staan kun je er altijd bij vanaf verschillende apparaten als je maar een internetverbinding hebt. Ook kun je via jouw OneDrive samen met iemand anders in hetzelfde document werken.

OFFICE 365 EN ONEDRIVE

Als je in bestanden wilt werken of een document wilt maken, dan gebruik je het Office pakket. Met het 'Office pakket' bedoelen we: een verzameling programma's zoals bijvoorbeeld Word, Excel en PowerPoint. De OneDrive is de plek waarin je je bestanden allemaal opslaat. Deze programma's kan je gebruiken door in te loggen op je Office 365 account. Op dat moment gebruik je deze programma's dus online en heet 'Word' ook ineens 'Word online' en Excel heet dan 'Excel online'.

Je kan deze programma's daarnaast ook nog op je device installeren. Hoe je dat precies moet doen staat beschreven in een handleiding op de ICT helpdesk pagina van onze school. De helpdesk kan je vinden via intranet: <https://osgerasmus.sharepoint.com/sites/intranet-leerling>. Kies daar je locatie en vervolgens ICT helpdesk. Er staan nog veel meer handleidingen, dus het is best handig om er eens een kijkje te nemen!

BESTANDEN OPSLAAN IN DE ONEDRIVE

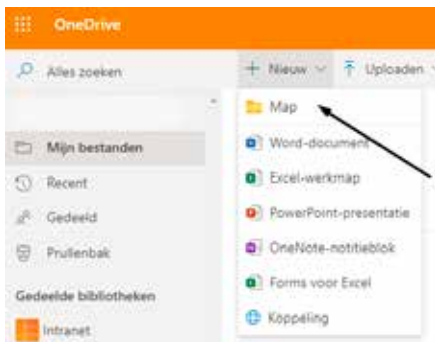
Je hebt misschien wel 10 verschillende vakken, met allemaal hun eigen bestanden, opdrachten en samenvattingen. Het kan zijn dat je voor een vak wel 20 bestanden op je **device** hebt staan! Het is heel belangrijk dat je ieder bestand op de juiste plaats opslaat, zodat je de bestanden weer makkelijk terug kunt vinden. De OneDrive is een goede plek om je bestanden in op te slaan. Hieronder wordt stap voor stap beschreven hoe je dit het beste kan doen:

- Log in op je Office 365 account van school
- adres: <http://mail.het-erasmus.nl>
- Klik linksboven in het scherm op het icoontje met de vierkante vakjes

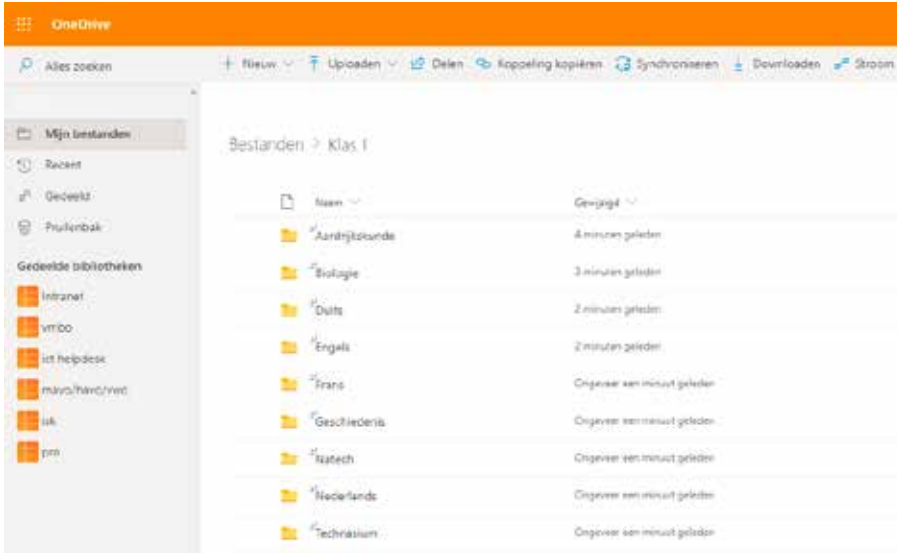

- Kies uit de aangeboden apps voor 'OneDrive'

Je bent nu in je eigen OneDrive. Hier kan je bestanden opslaan en openen. Omdat je een heleboel vakken hebt op school is het handig om structuur aan te brengen, zodat je al je bestanden makkelijk kan terugvinden. Daarom is het handig om mappen te maken waarin je de bestanden kan opslaan.

- Klik op 'Nieuw' boven in het scherm.
- Klik op 'Map'.
- Geef de map de naam 'Klas 1'.
Op deze manier kun je tijdens je hele schoolcarrière altijd alle informatie uit alle schooljaren terugvinden, dus gebruik deze tip!
- Open deze map. In de map 'Klas 1' ga je voor ieder vak dat je hebt een mapje maken op dezelfde manier als je de map 'Klas 1' hebt gemaakt. Als je het goed hebt gedaan, ziet het er ongeveer zo uit als op de afbeelding hiernaast.

WAAR SLA JE BESTANDEN OP?

Stel: Tijdens de biologieles heb je uitleg gekregen over basisstof 1 van thema 1. Je hebt de aantekeningen getypt in Word en je wilt dit bestand opslaan.

Je kunt ervoor kiezen dit bestand in het mapje 'Biologie' op te slaan, maar het is nog handiger om in de biologiemap een nieuwe map 'Thema 1' te maken. Je slaat dan alle bestanden die je de komende weken gaat maken voor dit thema op in deze map.

Als je aan thema 2 gaat beginnen, maak je voor dat thema ook een eigen map, enz.

Voor ieder vak kun je kiezen voor een indeling die bij dat vak past. Als je bij Technasium per jaar 4 projecten hebt, kies je bijvoorbeeld voor de mappen: 'Project 1', 'Project 2', enz.

WELKE NAAM GEEF JE HET BESTAND?

Als je bestanden gaat opslaan, moet je ze een duidelijke naam geven. Aan de naam van het bestand moet je kunnen zien wat er in het bestand staat.

Stel: Tijdens de aardrijkskundeles heb je uitleg gekregen over paragraaf 1 van hoofdstuk 1. Je hebt de aantekeningen getypt in Word en je wilt dit bestand opslaan.

- ✗ Een slechte titel is: 'Aantekeningen'.
Je weet niet bij welke basisstof of welk thema deze aantekeningen horen
- ✓ Een goede titel is: 'AK – hoofdstuk1-paragraaf1'.

Als je een bestand een verkeerde naam hebt gegeven en de naam wilt veranderen kan dat:

- Open de map waar het bestand in staat.
- Als je met je rechtermuisknop op het bestand klikt dan kies je voor de optie 'Naam wijzigen'.
- Je kunt dan de nieuwe naam typen in het vakje en kiezen voor 'enter' om op te slaan.

Wat doe je als je een bestand moet downloaden?

Stel: De docent geschiedenis heeft een PowerPoint presentatie laten zien tijdens de les. Deze presentatie heeft hij op itslearning gezet en jij wilt dit bestand ook opslaan op jouw device.

- Download het bestand en open het.
- Klik links bovenaan op 'Bestand' en dan op 'Opslaan als...'.
Als het goed is, kom je in een scherm met een aantal opties om op te slaan.
- Klik in dit scherm op 'OneDrive – Het Erasmus' waar jouw e-mail adres van school onder staat.
- Klik vervolgens aan de rechterkant van het scherm op 'OneDrive – Het Erasmus' waar het gele mapje voor staat (zoals op de afbeelding hieronder). Als het goed is verschijnt nu weer de mappenstructuur zoals je die hebt gemaakt.
- Open de map 'Klas 1' en daarna de map 'Geschiedenis'. Dat is namelijk de map waar je het bestand in wilt hebben.
- Geef het bestand de juiste naam en klik op 'Opslaan'.

Veel succes en voor tips en/of vragen, ga naar de ICT helpdesk pagina van onze school. <https://osgerasmus.sharepoint.com/sites/icthelpdesk-leerling>

*"Pak iets aan voordat het een probleem is.
Scherp orde voordat het een chaos wordt."*

Lao-Tse

Chinees filosoof ± 600 v Chr.

Jouw rooster, cijfers en huiswerk kun je vinden in Magister.

Lesmateriaal van verschillende vakken kun je vinden op itslearning.

Je kunt met jouw schoolaccount inloggen op het wifi netwerk van school.

Het Erasmus heeft een eigen Office 365 omgeving waar jij ook mee gaat werken. Je kunt vanuit jouw schoolaccount het Office pakket installeren op vijf apparaten.

Je krijgt een eigen school emailadres waarmee je kunt mailen. Check dit account iedere schooldag.

Dit is jouw opslagruimte in de Cloud.

Videolessen worden aangeboden via MS Teams.

Je kunt vanaf jouw schoolaccount met jouw schoolpasje printen op verschillende printers op school.

VAKBLAD NEDERLANDS

Wat moet je altijd bij je hebben...

- Kern handboek
- een schrift en een pen
- een opgeladen device
- een leesboek
- een extra schrift voor aantekeningen (alleen 1 m/h)
- Kern oefenboek (alleen voor 1 h/v)

TIP:
Stop je schrift in je boek,
zo vergeet je het niet.

OPDRACHTEN MAKEN

- De opdrachten uit het oefenboek worden gemaakt in je schrift.
- Je docent vertelt je steeds wat je moet maken.
- Bij elke paragraaf in je oefenboek staat in rode letters waar je de juiste theorie vindt in je handboek. Pak deze theorie erbij als je de opdrachten gaat maken.
- Lees de opdracht eerst goed door.
- Als je er niet uitkomt, lees je eerst de theorie in het handboek nog een keer door.
- Als je de opdracht nog steeds niet snapt, vraag je uitleg aan de docent.
- Werk netjes in je schrift. Zet het nummer van de opdracht voor de kantlijn en zorg ervoor dat je genoeg ruimte hebt om de opdracht te verbeteren.

HUISWERK

- Zet het huiswerk dat opgegeven wordt in de les altijd in je agenda.
- Op de planner kun je ook zien welke opdrachten gemaakt moeten worden.
- Als je de opdracht niet begrijpt, lees je de theorie nog eens door.
- Kom je er nog niet uit? Vraag om hulp.

HOE LEER JE EEN PROEFWERK NEDERLANDS?

Lezen

Als je een leestoets krijgt, moet je als eerste de begrippen die in de theorie staan goed kennen en kunnen toepassen. Als je begrijpend lezen lastig vindt, is het belangrijk om hier veel mee te oefenen en thuis veel te lezen.

Op itslearning staan vaak extra oefeningen voor begrijpend lezen. Ook vind je hier de antwoorden van de opdrachten in het oefenboek.

Daarnaast is het goed om veel boeken te lezen. In het Studium vind je de schoolmediatheek met een uitgebreide jeugdboekencollectie. Alle boeken zijn gratis te leen.

TIPS BIJ HET MAKEN VAN EEN LEESTOETS

Open vragen:

- Lees de vraag goed.
- Geef antwoord in volledige zinnen.
- Zorg dat je de vraag in je antwoord herhaalt.
- Let bij het schrijven van je antwoorden ook op spelling, hoofdletters en leestekens.

Meerkeuze vragen:

- Lees de vraag goed.
- Bedenk eerst zelf het juiste antwoord, zonder naar de keuzemogelijkheden te kijken. Kijk vervolgens pas of het antwoord dat jij bedacht hebt bij de keuzemogelijkheden staat. Dit is dan waarschijnlijk het goede antwoord.

Grammatica, spelling en formuleren

Bij deze onderdelen is het belangrijk dat je de geleerde stof kunt toepassen. Dit leer je alleen door veel te oefenen en door altijd je huiswerk te maken. Op itslearning staan veel extra oefeningen waarmee je je kunt voorbereiden op de toets.

SCHRIJFOPDRACHTEN

Je zult ook schrijfopdrachten moeten maken. Deze opdrachten schrijf je meestal met de hand, dus niet op je laptop. Bij een schrijfopdracht is het belangrijk om te letten op de volgende punten:

- Pas de regels voor spelling en formuleren toe zoals je die geleerd hebt.
- Schrijf in hele zinnen.
- Werk netjes; als de docent het niet kan lezen, wordt het fout gerekend.
- Kijk de tekst nog een keer goed door als je klaar bent, zodat je eventuele fouten nog kunt verbeteren.

HANDIGE WEBSITES

Op de onderstaande websites kun je veel extra oefenmateriaal of uitleg vinden.

www.jufmelis.nl

www.cambiumned.nl

www.extraned.nl

“De grenzen van mijn taal zijn
de grenzen van mijn wereld.”

Ludwig Wittgenstein,

(Oostenrijks-Britse filosoof 1889-1951)

NOTITIES

NOTITIES

VAKBLAD DUITS

HOE MAAK JE OPDRACHTEN VOOR DUITS?

Het leren van Duits gaat beter als je goed oplet in de les. Maak je opdrachten vooral in de les. Je kunt dan je docent om hulp vragen als je iets niet goed begrijpt. Veel oefenen en goed meedoen zorgt ervoor dat je steeds beter wordt.

1. Lees de opdracht goed. Je kunt de opdrachten online maken of eerst in je boek. Voordeel van online maken, is dat je direct tips en feedback krijgt. Zorg er wel voor, dat je het boek altijd bij de hand hebt. De onlinemethode is geen vervanger van je boek.
2. Woorden die je niet kent, mag je natuurlijk opzoeken. Een goede site hiervoor is: www.uitmuntend.de of www.mijnwoordenboek.nl.
3. Ga teksten niet met Google Translate vertalen. Vertaal liever zelf met behulp van de onlinewoordenboeken of je woordenlijst in je boek. Je zult zien, dat je steeds 'fitter' in het Duits wordt. De vertaalprogramma's lijken wel makkelijk, maar brengen je niet werkelijk verder.
4. Controleer je antwoorden en zoek uit waarom je antwoord, als dat zo is, niet klopt. Van je fouten kun je immers leren. Kom je er niet uit? Vraag dan iemand om hulp.

HOE MAAK JE HUISWERK VOOR DUITS?

---

1. Als je aantekeningen gekregen hebt, kijk je deze dezelfde dag eerst nog eens goed door. Dan onthoud je ze beter.
2. Wanneer je thuis aan het werk gaat, pak je de studieplanner.
3. Leer altijd eerst het leerwerk, ga daarna pas aan het maakwerk beginnen. Je kunt het leerwerk ook opdelen in kleinere blokken van ca. 10 minuten. (Als je het andersom doet, ben je vaak te moe om nog nieuwe, onbekende woordjes en zinnnetjes te leren).
4. Maak gebruik van "Slim Stampen" (op de methodesite), Quizlet of een ander overhoorprogramma. Wees niet tevreden met een score lager dan 80%.
5. Geef niet te snel op. Je kunt beter iets doen, dan niets.
6. Als je de opdracht moeilijk vindt dan:
  - a. bekijk je de oefening en lees je goed door wat er van je verwacht wordt.
  - b. bekijk je de aantekeningen die je in de klas hebt gemaakt of

- c. bekijk je de uitleg van de docent op itslearning in een document en/of een filmpje.
  - d. vraag je hulp aan bijvoorbeeld je ouders, broer, zus of iemand anders.
- Je kunt ook hulp vragen in je klas, via WhatsApp bijvoorbeeld.

HOE LEER JE EEN PROEFWERK (PW) VOOR DUITS?

Eigenlijk moet je het huiswerk en leerwerk zo goed bijhouden dat je ruim voor het PW de stof al vrij goed kent. Vlak voor het PW hoeft je dan alleen je geheugen op te frissen.

1. Leer de woordjes goed door de woorden hardop in het Duits uit te spreken. Gebruik ook pen en papier of WRTS bij de woorden die je Ne-Du moet kennen.
2. Leer de zinnen (Schreibecke) ook door ze hardop uit te spreken in het Duits met behulp van de methodesite. Als je ze kent, schrijf je de zinnen Ne-Du op om de spelling te controleren.
3. Neem alle bronnen uit het tekstboek goed door. Maak je eigen aantekeningen.
4. Maak (een deel van) de oefeningen die horen bij de grammatica nog eens.
5. Bij het leerwerk herhaal je steeds al het leerwerk dat je al eerder hebt gehad en elke keer komt er iets nieuws bij. Woorden en zinnestukjes onthoud je het beste als je ze vaak herhaalt!
6. Je tekstboek geeft ook handige tips:

*“Een andere taal is
een andere visie op het leven.”*

Federico Fellini,
Italiaans filmmaker en -regisseur 1920-1993

VAKBLAD ENGELS

WAT HEB JE NODIG VOOR ENGELS?

- een tekst-werkboek
- een schrift voor aantekeningen
- een snelhechter met 5 insteekhoezen
- een eigen device met wifi
- een koptelefoon/oortjes
- een woordenboek Engels – Nederlands
- een woordenboek Nederlands – Engels

HOE MAAK JE DE OPDRACHTEN VOOR ENGELS?

LEESTEKSTEN

Vóór je gaat lezen:

1. Kijk naar de titel van de tekst maar ook naar de inleiding, tussenkopjes, plaatjes en woorden die anders gedrukt staan (*schuingedrukt* of **vetgedrukt** bijvoorbeeld). Bedenk waar de tekst over zou kunnen gaan.
2. Kijk hoe de tekst eruit ziet. Is het bijvoorbeeld een tijdschrift- of internetartikel, verhaal, gedicht, advertentie, brief, enzovoort.
3. Bekijk de opdracht bij de leestekst. Kijk goed naar wat je moet doen in deze opdracht. Dat is belangrijk voor de manier waarop je de tekst gaat lezen.

Als je gaat lezen:

Lezen kan op verschillende manieren:

- Skimmen: de tekst lezen om ongeveer te weten waar deze over gaat. Je leest de tekst dus niet woord voor woord. Sla onbekende woorden over, let op opvallend gedrukte stukjes, en lees de eerste zin van elke alinea.
- Scannen: zoeken naar bepaalde informatie, bijvoorbeeld in welk jaar iets gebeurde of hoeveel iets kost. De rest van de tekst hoeft je dan niet te lezen.
- Intensief lezen: de hele tekst regel voor regel doorlezen.

Hoe je gaat lezen:

- Bij een vraag over de hele tekst moet je skimmen (er wordt bijvoorbeeld gevraagd of het verhaal zich in Amerika of in Engeland afspeelt; je zoekt naar aanwijzingen in de tekst).
- Bij een vraag naar bepaalde informatie moet je de hele tekst scannen tot je de informatie hebt gevonden.
- Bij een vraag waarbij regelnummers gegeven worden waarin je het antwoord kunt vinden moet je meestal een hele alinea lezen.
- Bij meerkeuzevragen staan de vragen altijd op volgorde van de tekst. Lees het stuk tekst waar volgens jou het antwoord staat goed door en probeer zelf een antwoord te vinden op de vraag. Vergelijk deze dan met de keuzeantwoorden. Kies het antwoord dat het dichtst bij het antwoord komt dat jij had bedacht.

Onbekende woorden

Onbekende woorden hoeft je niet direct op te zoeken. Je kunt ze vaak raden als je de hele zin goed leest. Misschien ken je een woord uit een andere taal dat erop lijkt en kun je zo de betekenis bedenken. Zoek pas woorden op in een woordenboek als je de betekenis echt moet weten voor het beantwoorden van vragen. En ook alleen als het toegestaan is natuurlijk!!

EXPRESSIONS (HAVO/VWO/GYMNASIUM)

---

1. De expressions horen bij de vaardigheden.
2. Bekijk de oefening en lees goed door wat er van je verwacht wordt.
3. Als je een oefening af hebt, kun je de antwoorden door de computer laten nakijken. Door te switchen tussen je eigen antwoorden en de juiste antwoorden kun je ook zien wat je fout had. Vraag jezelf af waarom jouw antwoord fout was en kijk of je begrijpt waarom dat andere antwoord juist is.
4. Als je niet begrijpt waarom jouw antwoord fout is; vraag het je docent.

STONES (MAVO/HAVO)

De Stones vormen de basis voor spreek- en schrijfvaardigheid. Het is dus belangrijk dat je de oefeningen serieus maakt.

1. In de opdrachten die bij een Stone horen, zit een bepaalde opbouw. Bij de eerste opdracht kun je de zinnetjes die je nodig hebt vaak letterlijk in de Stone zelf vinden. Leg de Stone er dus ook naast en raadpleeg de Stone ook steeds.
2. Bij een tweede opdracht bij een Stone moet je vaak zinnen combineren. De antwoorden zijn dan niet meer letterlijk te vinden.
3. Bekijk de oefening en lees goed door wat er van je verwacht wordt.

4. Als je een oefening af hebt, kun je de antwoorden door de computer laten nakijken. Door te switchen tussen je eigen antwoorden en de juiste antwoorden kun je ook zien wat je fout had. Vraag jezelf af waarom jouw antwoord fout was en kijk of je begrijpt waarom dat andere antwoord juist is.
5. Als je niet begrijpt waarom jouw antwoord fout is → vraag het je docent.

GRAMMAR

---

1. Bestudeer de Grammar per onderdeel. Lees eerst de tekst in het boek door. Bekijk eventueel ook nog de uitlegvideo op de site: www.erasmusengels.yurls.net (HVG) of de methodesite van Stepping Stones (MH).
2. Vraag je bij elk onderdeel af waar het om gaat, wat er belangrijk is.
3. Bekijk de oefening en lees goed door wat er van je verwacht wordt.
4. Als je een oefening af hebt, kun je de antwoorden door de computer laten nakijken. Door te switchen tussen je eigen antwoorden en de juiste antwoorden kun je ook zien wat je fout had. Vraag jezelf af waarom jouw antwoord fout was en kijk of je begrijpt waarom dat andere antwoord juist is.
5. Als je niet begrijpt waarom jouw antwoord fout is; vraag het je docent.
6. Daarnaast kun je nog extra grammatica oefeningen maken op: www.erasmusengels.yurls.net (HVG) of via "Slim Stampen" van de Stepping Stones methodesite (MH).

HOE LEER JE HUISWERK VOOR ENGELS?

Vocabulair

1. Lees de gehele woordenlijst 1x hardop voor, zowel de zinnen als de losse woorden.
2. Lees nu de eerste 5 woorden (met vertaling) hardop. Zo zie je nog een keer hoe de woorden geschreven worden. Staat er een meervoud dan spreek je dat ook uit. Je kijkt dan goed wat er aan het woord verandert.
3. Leg een blaadje op de Nederlandse woorden. Lees de woorden in de vreemde taal één voor één hardop en probeer de juiste betekenis te noemen. Door het blaadje een regel omlaag te schuiven kun je je antwoord controleren.
4. Als je alle vijf woorden goed had dan herhaal je de stappen 2 en 3 voor de volgende 5 woorden. Had je één of meer fouten, dan herhaal je die stappen met de woorden die je fout had.
5. Als je alle woorden op die manier hebt geleerd, dan leg je het rode blaadje op de kolom met vreemde taal. Lees het Nederlandse woord op, lees de Engelse zin op en bedenk wat het woord in de vreemde taal was. Schrijf dat woord op in je schrift. Door het blaadje een regel omlaag te schuiven kun je meteen kijken of je antwoord goed of fout was.

- Was je antwoord goed, dan ga je door met het volgende woord.
- Was je antwoord fout, schrijf het goede woord er dan met een rode pen 3x achter.
6. Als je in de eerste 5 woorden geen fout had, dan ga je verder met de volgende vijf. Had je één of meer fouten, schrijf dan de foute woorden opnieuw (op de juiste wijze!).
7. Laat je overhoren. Dat kan op verschillende manieren. De makkelijkste manier is om iemand anders een aantal willekeurige woorden te laten opschrijven in je studieschrift, zowel in het Nederlands als in de vreemde taal. Schrijf daarna zelf de vertaling erachter en kijk het zelf heel goed na m.b.v. de woordenlijst in je boek. Woorden die je fout had, streep je aan met een rode pen waarna je het juiste woord erachter zet.
- Als extra zekerheid kun je iemand anders nog laten nakijken of je goed hebt nagekeken.

LET OP! Het is heel belangrijk dat je de woorden ook schrijft!

Er zijn veel verschillende hulpmiddelen voor Engels, bijvoorbeeld om de woorden beter te leren of te oefenen.

- *Bij de methode hoort ook een website. Daar kun je niet alleen alle oefeningen uit het werkboek maken, maar ook extra oefenen met woorden en grammatica bij het onderdeel “versterk jezelf” en de “woordtrainer” (HVG) of bij “Slim Stampen” (MH).*
- *Via een aantal websites (quizlet en wrts) kun je extra oefenen met de woorden. Voor MH geldt dat de woordenlijsten al voor je klaarstaan. Je kunt er via itslearning gemakkelijk naar toe.*

WEEKTAAK ENGELS

- * Je krijgt elke week je huiswerk via de weekplanner. Dat huiswerk bestaat meestal uit leerwerk en maakwerk.
- * Bij het leerwerk herhaal je steeds al het leerwerk dat je al eerder hebt gehad en elke keer komt er iets nieuws bij. Woorden en zinnnetjes onthoud je het best als je ze vaak herhaalt!
- * Voor het maakwerk krijg je vaak in de les ook al wat tijd. Gebruik die tijd om de opdrachten al eens te bekijken. Ook kun je al samen met een medeleerling of de docent een oefening maken.

*“A drop of ink may make
a million think.”*

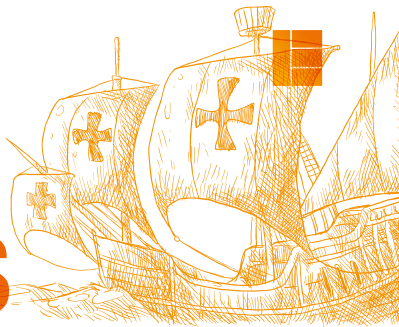
Lord Byron,

Britse dichter en schrijver 1788-1824

NOTITIES

NOTITIES

VAKBLAD GESCHIEDENIS

Bij geschiedenis maken we gebruik van een flexmethode, maar werken we vooral met het werkboek en het informatieboek. Daarnaast zit er een digitale licentie bij, hier kunnen we ook gebruik van maken.

Benodigheden tijdens de les:

- opgeladen(!) device
- schrift (A-3 of A-4 met lijntjespapier)
- geschiedenis handboek en werkboek

We werken met een werkboek, waarin je je antwoorden kunt opschrijven. Daarnaast heb je een informatieboek waarin de leerstof staat. Beide boeken neem je elke les mee. Je kijkt de opdrachten zelfstandig na, maar vraag jezelf wel af waarom je antwoord fout was. Dit wordt af en toe ook klassikaal besproken. De docenten kunnen jouw werk vanaf hun computer inzien.

HOE MAAK JE DE OPDRACHTEN VOOR GESCHIEDENIS?

In het volgende stappenplan staat wat je elke keer moet doen:

1. Lees de vraag heel intensief. Onderstreep indien mogelijk, signaalwoorden en kernwoorden.
2. Begrijp je alle woorden? Zo niet, vraag om hulp of zoek ze op.
3. Bedenk in eigen woorden wat er gevraagd wordt.
4. Bedenk wat je nodig hebt om deze vraag te beantwoorden.
(Deel van de tekst? Afbeelding? Tabel? Kennis?)
5. Bekijk alleen de passage in de tekst/afbeelding/tabel waar je het antwoord kunt vinden intensief (onderstreep/markeer indien mogelijk).
6. Maak een schrijfkader en vul dat in.
7. Controleer of jouw antwoord bij de vraag past en of het antwoord volledig is.

HOE MAAK JE HUISWERK VOOR GESCHIEDENIS?

---

1. Als je thuis aan het werk gaat, gebruik je het stappenplan.
2. Als je er niet uitkomt, moeten er toch minstens pogingen getoond kunnen worden. Laat zien wat je gelezen hebt of schrijf het woord op dat je niet begrijpt.
3. Het huiswerk moet er verzorgd uitzien. De uitleg moet erbij staan.

HOE LEER JE VOOR EEN PROEFWERK?

---

1. Leer de leertekst, de begrippenlijst (achter in het hoofdstuk) en de aantekeningen.
2. Bekijk de opdrachten uit het werkboek nogmaals. Kijk vooral goed naar de opdrachten die je fout had gemaakt.
3. Maak van tevoren een samenvatting en laat die nakijken door de docent. In de voorbereiding van de toets kun je die erbij pakken.
4. Begrippenlijst: In elke paragraaf staan een aantal begrippen, deze zijn vetgedrukt. Achter elk hoofdstuk staat een begrippenlijst. Bij elke toets (SO of proefwerk) krijg je vier begrippen. Dus zorg ervoor dat je de begrippen leert!

STAPPENPLAN BIJ SCHRIJFKADER (TOETSVRAGEN)

---

1. Lees de vraag heel intensief. Onderstreep kernwoorden en signaalwoorden.
2. Stel vast hoeveel elementen het antwoord moet bevatten (kijk naar het aantal punten).
3. Schrijf deze elementen onder elkaar (zie voorbeeld hiernaast).

Voorbeeldvraag met onderstreepte kern- en signaalwoorden: "Leg met behulp van de bron uit dat deze bron de situatie van voor 1585 weergeeft." (2p)

Het antwoord bestaat uit 2 elementen. Schrijfkader dat hierbij hoort en opgeschreven wordt:

1. *Uitleg geven over de situatie/gebeurtenis van 1585. (1p)*
2. *Uitleggen met kenmerken uit de bron waarom de bron de situatie van voor 1585 weergeeft. (1p)*

TIP:

Als er bij een toetsvraag om uitleg wordt gevraagd, zorg er dan ook voor dat je een uitleg geeft. Zonder uitleg geen punten! Denk aan het schrijfeader.

“Wie het verleden niet kent,
zal geen greep krijgen op de toekomst.”

Golo Mann,

Duits historicus (1909-1994)

NOTITIES

VAKBLAD AARDRIJKSKUNDE

Bij aardrijkskunde bestuderen we de wereld om ons heen en de relatie tussen mensen en hun omgeving. Jij bent een wereldburger! Door het internet, moderne manieren van reizen en mobiele telefonie kun je heel makkelijk in contact komen met andere mensen op allerlei plekken in de wereld. Het is daarom belangrijk om kennis te hebben van de wereld om je heen. Wat is jouw plaats in de wereld? Wat gebeurt er in de wereld en waarom daar? Dat bestuderen we bij aardrijkskunde!

Voor aardrijkskunde gebruiken we een lesmethode: De Geo.

Je hebt drie boeken:

- Leerboek (LB)
- Werkboek (WB)
- Basisboek (BB)

Deze 3 boeken neem je elke les mee. We werken ook met de atlas. Deze liggen in de lokalen. Je docent geeft uitleg en helpt je bij de leerstof. Opdrachten maken we in het werkboek. Als je het werk in je werkboek goed bijhoudt verwerk je de leerstof goed en oefen je met vragen op verschillende niveaus. Dit is belangrijk voor het maken van de toetsen bij aardrijkskunde.

De Geo heeft een digitale leeromgeving die je kunt openen via itslearning. In het digitale lesmateriaal vind je de inhoud van het basisboek en lesboek. We gebruiken het digitale lesmateriaal vooral om te oefenen met de leerstof. Als je in de digitale leeromgeving werkt, krijg je direct feedback op je antwoorden. Je docent maakt je in de eerste lessen wegwijs met het digitale lesmateriaal. In het werkboek staat aan het einde van elke paragraaf een overzicht van wat je moet kennen en kunnen als de paragraaf af is. In de lessen is de docent ervoor om je soepel door dit WERELDVAK te begeleiden.

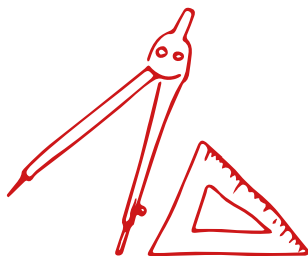
“Geografie gaat over meer dan alleen plaatsen uit je hoofd leren, het gaat over het begrijpen van de complexiteit van onze wereld.”

Barack Obama voormalig President van de VS

NOTITIES

VAKBLAD WISKUNDE

Wiskunde leer je door het maken van opdrachten. Hoe meer opdrachten je maakt, hoe beter het gaat. Het is te vergelijken met sporten: wanneer je drie keer in de week traint, word je er beter in dan wanneer je één keer in de week traint.

HOE MAAK JE DE OPDRACHTEN VOOR WISKUNDE?

Tijdens de lessen legt de docent de stof uit en doet opdrachten voor, zodat je weet wat de juiste schrijfwijze is. Daarna ga je zelf aan het werk. Daarvoor is het stappenplan het uitgangspunt:

1. Lees de opdracht goed door.
2. Begrijp je alle woorden?
3. Bedenk in eigen woorden wat gevraagd wordt.
4. Noteer de gegevens (wat weet je al); maak zo nodig een schets.
5. Schrijf de berekening op!
6. a. Heb je alle onderdelen van de opdracht gehad?
b. Heb je alles stapsgewijs uitgewerkt?
c. Past jouw antwoord bij de vraag; staat er geen onzin?
7. Besteed aandacht aan de manier van opschrijven en tekenen. Als je netjes en nauwkeurig werkt, maak je ook minder fouten! Potlood, liniaal of godriehoek worden gebruikt om te tekenen.

Een groot deel van de wiskundelessen bestaat aan het maken van opdrachten. Krijg je deze opdrachten in de les niet af, dan zul je er thuis verder mee moeten. Zorg ervoor dat je werk er verzorgd uitziet. De uitleg moet erbij staan! Antwoorden alleen zeggen niet zoveel. Is het antwoord '20' dan moet je erbij schrijven waarom het '20' is: was het '10x2' of '24 - 4' of '3 + 17'? Dat is belangrijker dan het antwoord zelf.

Wat kun je doen, als je een opdracht moeilijk vindt?

1. Bekijk de linker (gekleurde) bladzijde in het boek. Daar staat uitleg geschreven en ook enkele voorbeelden.
2. Misschien heb je van de docent een aantekening moeten maken in je schrift. Kijk daar nog eens goed naar.

3. In de les kan de docent of degene die naast je zit je misschien helpen.
4. Vraag als je thuis aan het werk bent, hulp aan een klasgenoot, ouder(s), zus of broer.
5. Daarna kun je misschien uitlegfilmpjes bekijken op de computer.
6. Heb je alle stappen doorlopen en kom je er nog niet uit, dan geef je dat de eerstvolgende les door aan je docent. Ga wel verder met de volgende opdrachten, want het is niet gezegd dat je die ook niet kunt maken!

Nakijken

1. Nakijken is heel belangrijk, want dan weet je of je de opgaven begrepen hebt.
2. Kijk je antwoorden goed na met behulp van het antwoordenboek.
3. Verbeter je fouten met een andere kleur pen, zodat je ze later weer makkelijk kunt terugvinden.
4. Let goed op hoe de berekeningen moeten worden opgeschreven.

HOE LEER JE EEN PROEFWERK VOOR WISKUNDE?

Eigenlijk heb je de stof al geleerd met het maken van de opdrachten in de les en thuis. Maar om nóg beter voorbereid te zijn, kun je enkele dagen voor het proefwerk het volgende doen:

1. Maak de opdrachten, die je fout had gemaakt, nog een keer (snel te vinden als je ze verbeterd hebt met een andere kleur).
2. Lees de gekleurde tekst 'Heb je het leerdoel bereikt?' door (einde van de paragraaf) en zoek eventueel de uitleg op, als je het lastig vindt.
3. Kijk naar uitlegfilmpjes over het onderwerp.
4. Maak de toetsvoorbereiding nogmaals. Zet een timer, om te oefenen opdrachten binnen een bepaalde tijd te maken.

"Niet alles dat telt kan worden geteld en niet alles dat kan worden geteld telt."

Albert Einstein,

Duits-Amerikaanse geleerde 1879-1955

$$c^2 = a^2 + b^2$$

VAKBLAD NATECH

HOE MAAK JE DE OPDRACHTEN VOOR NATECH?

Het vak natech is een koppeling van de vakken natuurkunde en techniek. Natech kun je verdelen in drie delen: theorie, practicum en praktijk. De theorie wordt ondersteund door de practica en is gekoppeld aan de praktijk.

Theorie

Voor het vak natech werk je met een theorieboek. Na de uitleg werk je zelf opgaven uit, in de les of thuis. Bij sommige opgaven moet je rekenen en/of wiskunde toepassen.

Practicum

Een practicum is een natuurkundig proefje dat je met 2 personen uitvoert, veiligheid is hierbij erg belangrijk. Van het practicum maak je in tweetallen een verslag volgens een vast format. Dit format staat op itslearning. Het verslag maak je samen met een andere leerling, maak daarom duidelijke afspraken en lever op tijd je verslag in. Het verslag kun je bijvoorbeeld samen in het Studium maken.

Praktijk

Enkele praktische vaardigheden die je bij natech leert zijn tekenen, solderen en houtbewerken. Dit doen we door middel van zogenaamde werkstukken. Veilig werken is ook bij deze werkstukken erg belangrijk. De tekeningen en werkstukken die je maakt hebben te maken met de theorie uit het boek.

Potlood, liniaal of geodriehoek worden gebruikt om te tekenen. Een rekenmachine mag je gebruiken om opgaven te beantwoorden. Dit is dezelfde rekenmachine als die je bij wiskunde gebruikt/gaat gebruiken.

HOE MAAK JE HUISWERK VOOR NATECH?

Je maakt het huiswerk dat in Magister staat. Als je het huiswerk maakt, oefen je de lesstof voor het SO en proefwerk. Je kunt ook op de jaarplanner kijken, mocht je een keer afwezig zijn. Deze staat op itslearning.

HOE LEER JE EEN PROEFWERK VOOR NATECH?

Bij natech ken je de theorie pas als je er iets mee kunt: hiermee bedoelen we dat er een deel leerwerk is dat je net zo uit je hoofd moet leren als bijvoorbeeld de woordjes bij Engels. Vaak zijn dit begrippen en regels die je in een samenvatting kunt verwerken, maar er kunnen ook formules bij zitten. Deze formules kun je wel uit je hoofd leren, maar als je er niet mee kunt rekenen, ken je de stof dus eigenlijk niet. Hiervoor zal je (regelmatig) sommetjes/opgaven moeten oefenen. Dit zijn altijd de opgaven uit de studiewijzer, maar ook het extra materiaal dat beschikbaar is in de map Herhaling op itslearning.

Stapsgewijs komt het leren van natech dus neer op het volgende:

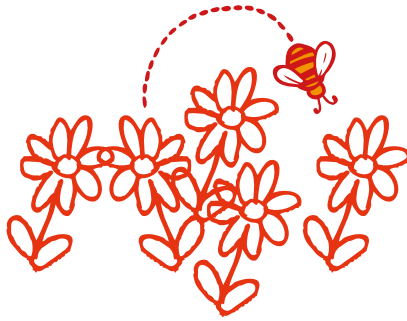
- Maak een samenvatting/overzicht van alle samenvattingsblokken aan het einde van elke paragraaf. Laat deze eventueel controleren door de docent.
- Voeg de aantekeningen uit de les toe aan deze samenvatting. Gebruik hiervoor de informatie die in de map Basis van itslearning staat.
- Maak, indien nodig, een overzicht van alle grootheden, eenheden en formules die in het hoofdstuk gebruikt worden. Eventueel kun je in een extra kolom de opgaven waarin die formules worden gebruikt aan dit overzicht toevoegen.
- Maak opnieuw de moeilijke opdrachten per paragraaf en kijk of je niet dezelfde fouten maakt als eerst.
- Oefen met de rekensommetjes.

*“De aarde is rond en de plaats
waarop zij lijkt te eindigen kan
evengoed het begin zijn.”*

Ivy Baker Priest

Amerikaanse politica 1905-1975

VAKBLAD BIOLOGIE

Voor het vak biologie heb je twee boeken gekregen: het leeropdrachtenboek deel A en deel B. In het leeropdrachtenboek staat alle leerstof en de opdrachten die erbij horen. In dit boek mag je schrijven. Je hebt voor biologie ook een lijntjesschrift nodig om je aantekeningen in te zetten.

HOE LEES JE EEN BASISSTOF UIT HET HOOFDBOEK?

1. Voordat je een basisstof gaat lezen is het goed om de bladzijdes te bekijken: wat is de titel van de basisstof, welke plaatjes zie je, waar zou de basisstof dan over gaan?
2. Daarna begin je te lezen. Je let hierbij extra op de dikgedrukte blauwe woorden, dat zijn namelijk de belangrijkste begrippen van de basisstof.
3. Soms wordt er aan het einde van de zin gezegd dat je even naar een afbeelding moet kijken. Doe dit dan ook, want de afbeeldingen maken de leerstof duidelijker.

- afbeelding 1

HOE MAAK JE HUISWERK VOOR BIOLOGIE?

---

1. Voordat je begint aan het maken van de opdrachten is het belangrijk dat je de basisstof waarover de opdracht gaat goed hebt gelezen (zie de tips hierboven hoe je dat het best kunt aanpakken).
2. Lees de opdracht.
3. Geef een volledig antwoord: als er gevraagd wordt om een uitleg moet je je antwoord duidelijk kunnen uitleggen.
4. Soms moet je een tabel of schema invullen, zoals bij opdracht 2 van basisstof 1 (zie afbeelding 2).
5. Vaak moet je de opdrachten zelf nakijken met een nakijkboek. Het nakijkboek kan je vinden op itslearning. Kijk na met een gekleurde pen, zodat je bij het leren van de toets snel kunt zien welke opdrachten jij lastig vond.

- afbeelding 2

DIGITALE LESMETHODE

Naast het boek is er ook een digitale lesmethode. Dat werkt hetzelfde als het werken in je boek. Alleen typ je de antwoorden i.p.v. dat je ze opschrijft. Het nakijken gebeurt met één druk op de knop. Als leerling heb jezelf de keuze om te werken met het boek of met de digitale lesmethode.

HOE WEET JE WAT HET HUISWERK IS VOOR BIOLOGIE?

Iedere week behandelen we een paar basisstoffen. Bij de basisstoffen horen huiswerkopdrachten. Meestal krijg je tijdens de lestijd om aan deze opdrachten te werken, maar vaak zal je ook thuis nog wat moeten doen. De docent geeft het huiswerk op in Magister. Zo kan je precies zien welke opdrachten je wel, en welke opdrachten je niet hoeft te maken.

HOE LEER JE EEN PROEFWERK VOOR BIOLOGIE?

---

1. Maak zelf een samenvatting van de leerstof. Hiervoor kun je de studiekaart 'samenvatten' gebruiken.
2. Maak de diagnostische toets om te oefenen. Deze vind je achter de samenvatting van het thema in het handboek.
3. Bekijk opnieuw de huiswerkopdrachten die je gemaakt hebt. Als je met een gekleurde pen hebt nagekeken, kun je snel zien welke opdrachten jij lastig vond en dus zeker nog een keer moet overkijken.
4. Voor extra uitleg en oefeningen kun je kijken op itslearning. Per thema vind je hier uitleg video's, oefentoetsen, de PowerPoints van je docenten en nog veel meer nuttige informatie.
5. Bij de digitale lesmethode heb je na elke basisstof flitskaarten en oefenvragen via 'Test jezelf'.
6. Voor extra uitleg en oefeningen kun je ook kijken op de site: www.biologiepagina.nl. Klik hier op jouw klas, kijk in het rijtje 'Biologie voor jou' en kies het hoofdstuk dat jij wilt oefenen.

*"Kijk diep in de natuur,
en dan zal je alles beter begrijpen."*

Albert Einstein,

Duits-Amerikaanse geleerde 1879-1955

VAKBLAD BEELDENDE VORMING

Het vak Beeldende Vorming draait helemaal om kunst, fantasie en creativiteit. Je gaat dingen ontdekken door te kijken en te doen. Je komt meer te weten over beroemde kunstenaars en over jezelf als beginnend kunstleerling. Daarnaast leer je uiteenlopende technieken om te kunnen werken met verschillende materialen.

HOE MAAK JE DE OPDRACHTEN VOOR BV?

Bij Beeldende Vorming (afkorting BV) maak je kennis met verschillende kunstvormen en bijbehorende materialen en technieken. De opdrachten beginnen vaak met een theoriegedeelte, daarna ga je praktisch aan de slag. Je werkt meestal zelfstandig, maar soms zijn er ook groepsopdrachten.

Theorie:

Je docent presenteert de opdracht op het digibord. Je leest teksten in boeken die in het lokaal aanwezig zijn en je maakt bijbehorende opdrachten. Elke leerling houdt voor BV een map bij. Daarin bewaar je alle gemaakte opdrachten en ontwerpschetsen. Je bewaart je werk in een tekenlade of in het krat van jullie klas in het vaklokaal.

Aan het begin van het schooljaar krijgt iedere brugklasleerling van de docent dezelfde tekenmaterialen*: een kleurdoos, een HB-potlood, een gum, een fineliner en een tekenschrift. Je moet zelf voor een puntenslijper zorgen (van school heb je een geodriehoek ontvangen).

Schetsfase:

De opdrachten beginnen altijd met een oefening. Hierin staat het aanleren van het werken met een nieuwe techniek of nieuw materiaal. Vaak maak je verschillende ontwerptekeningen voor een opdracht. Deze ontwerptekeningen bewaar je in je map.

Praktisch aan de slag:

Bij het werken met gereedschappen en machines staat veiligheid voorop. We starten het schooljaar daarom met voorlichting en een schriftelijke overhoring over veiligheidsregels. Op itslearning staat een overzicht van de veiligheidsregels,

deze regels gelden voor alle praktische vakken. We werken met verschillende materialen en we maken aan het einde van de les samen het lokaal schoon. Je bent als leerling zelf verantwoordelijk voor het schoonhouden van je kleding en schoolspullen.

Neem elke les de tekenmaterialen* mee:

- een potlood
- gum
- puntenslijper
- kleuropotloden
- fineliner

Volg altijd de veiligheidsregels op.

HOE MAAK JE HUISWERK VOOR BV?

Het opgegeven huiswerk kun je vinden in Magister. Incidenteel wordt er gevraagd om materialen van huis mee te nemen voor een opdracht. Soms maak je gebruik van je device om bijvoorbeeld afbeeldingen op te zoeken of een digitale collage te maken. Je docent geeft aan of het huiswerk wel of niet moet worden uitgeprint. Heb je thuis geen printer, dan kun je gebruik maken van de printer in het Studium. Dus zorg dat je altijd jouw Eraspas bij je hebt met genoeg saldo.

› Zorg dat je het huiswerk netjes op tijd af hebt.

HOE LEER JE EEN PROEFWERK VOOR BV?

Bij beeldende vorming heb je geen proefwerken. Je krijgt cijfers voor de praktische opdrachten zoals een tekening of een ruimtelijk werkstuk dat je in de les maakt. Daarom ben je eigenlijk elke les aan het werk voor je cijfer. Daarnaast krijg je een cijfer voor de inhoud van je map of oefening en af en toe heb je een schriftelijke overhoring. Je moet er voor zorgen dat je werk binnen de gestelde tijd af is.

Als je je opdracht eerder af hebt, krijg je een bonusopdracht of kun je vrij tekenen in je tekenschrift. Je hebt het hele schooljaar de tijd om jouw tekenschrift in te vullen met eigen werk. Dat kunnen uitgewerkte tekeningen zijn, maar ook schetsen, collages, enz. Laat je fantasie de vrije loop en laat zien hoe creatief je bent. Aan het eind van het schooljaar wordt jouw tekenschrift beoordeeld met een cijfer.

› Zorg voor een goede planning van je werkzaamheden in de les.

STUDIEWIJZER BEELDENE VORMING

De studiewijzer voor beeldende vorming is te vinden op itslearning.
Nogmaals: het opgegeven huiswerk kun je vinden in Magister.

“Zoals de zon
de bloemen kleurt,
zo kleurt de kunst
het leven.”

Sir John Lubbock,

Brits staatsman en bankier 1834-1913

NOTITIES

VAKBLAD MUZIEK

HOE MAAK JE DE OPDRACHTEN VOOR MUZIEK?

De opdrachten bij muziek zijn praktisch, je bent vooral bezig met zelf muziek maken. Dit gebeurt in groepjes, maar ook individueel. Iedereen heeft muzikaliteit in zich en daar ga je tijdens de muziekles mee aan de slag. Naast musiceren leer je dingen als samenwerken, naar elkaar luisteren en presenteren.

Wat doe je tijdens muziek?

- Noten leren lezen
- Muziekinstrumenten bespelen (keyboard, drums, gitaar)
- Zingen (met de klas of in een kleiner groepje)
- Luisteren naar muziek
- Je eigen teksten schrijven
- Samenwerken
- En nog veel meer....

In de brugklas zijn er tussen de leerlingen grote verschillen op muzikaal gebied. De muziekdocent houdt rekening met deze verschillen en zal alles vanaf de basis uitleggen. Elke leerling krijgt vervolgens de mogelijkheid om op zijn eigen niveau met muziek bezig te zijn. De leerlingen die meer ervaring hebben, kunnen extra uitdaging krijgen. Leerlingen die weinig of geen ervaring hebben, kunnen extra begeleiding en hulp krijgen. Wanneer je iets te moeilijk of te makkelijk vindt, geef je dit zelf aan bij je muziekdocent zodat die je verder kan helpen.

HOE MAAK JE HUISWERK VOOR MUZIEK?

Voor muziek heb je geen boek nodig. We gebruiken onze eigen methode. Per opdracht krijg je van de muziekdocent het materiaal (bijv. een blaadje met noten of tekst). Deze blaadjes blijven normaal gesproken op school, zodat je er de volgende les weer mee verder kunt. Meenemen mag altijd, als je het de volgende les weer mee terug neemt. Of je maakt een foto van je blaadje.

Omdat we er niet vanuit kunnen gaan dat je thuis een keyboard hebt, krijg je voldoende tijd in de les om de speelstukken in te studeren.

Wanneer je dan nog te weinig tijd hebt gehad, kun je na schooltijd oefenen in een van de studio's. Dit kan alleen als er op dat moment ruimte is en in overleg met de muziekdocent.

Je zult niet vaak huiswerk krijgen voor muziek. Het is wel belangrijk dat je zelf in de gaten houdt of je de opdrachten begrijpt en kunt uitvoeren. Stel op tijd vragen en oefen extra wanneer dat nodig is. Het huiswerk kan bijvoorbeeld bestaan uit het oefenen van een tekst die je in de les gaat zingen.

HOE LEER JE EEN PROEFWERK VOOR MUZIEK?

Je krijgt een aantal cijfers bij het vak muziek. Je krijgt cijfers voor het uitvoeren van muziekstukken die je moet instuderen of ontwerpen. Dit zijn zowel individuele cijfers als groeps cijfers.

De muziekdocent geeft van tevoren aan wanneer je iets voor een cijfer moet doen. Dit zal worden genoteerd in Magister. De muziekdocent zal hierbij ook aangeven waar tijdens de beoordeling op gelet zal worden.

Het laatste cijfer, de eindopdracht, telt vaker mee. Bij de eindopdracht mag je zelf kiezen wat je gaat doen voor de klas op muzikaal gebied.

*“Waar woorden tekort schieten,
spreekt de muziek.”*

Hans Christian Andersen,

Wereldberoemde Deense schrijver van sprookjes en vertellingen, 1827-1870

Enkele beroemde sprookjes zijn: De prinses op de erwt, De nieuwe kleren van de keizer, Het meisje met de zwavelstokjes. Zijn sprookjes zijn in meer dan honderd talen vertaald.

VAKBLAD LICHAMELIJKE OPVOEDING

WAT HOUDT HET VAK LICHAMELIJKE OPVOEDING IN?

Het vak Lichamelijke Opvoeding, afgekort LO, is een praktijkvak. In een schooljaar krijg je 2 semesters les, waarvan elk semester bestaat uit één buiten en één binnen periode. Dit vak, waarin je gevarieerd en veelzijdig kunt bewegen samen met jouw klasgenoten, is meer dan alleen motorisch bezig zijn.

WAT WORDT ER VAN JE VERWACHT TIJDENS DE LES LO?

De sectie LO verwacht van elke leerling:

- een positieve houding naar klasgenoten, docent en naar het eigen kunnen;
- een juiste manier van omgaan met ons materiaal;
- een positieve bijdrage in de les m.b.t. organisatie;
- groei van de zelfstandigheid.

Voordat de les begint willen we graag weten of er bijzonderheden zijn die invloed hebben op de les. Dat kan bijvoorbeeld te maken hebben met medicijngebruik en/of blessures. In overleg met jouw docent

wordt er gekeken welke bijdrage jij in die les kan leveren. Wij verwachten dat iedereen in sportkleding aanwezig is. Het sporttenuue bestaat uit een sportbroek, een wit (Erasmus) shirt en sportschoenen. Afhankelijk van het weer kan je kiezen uit een korte of lange broek eventueel aangevuld met een trui.

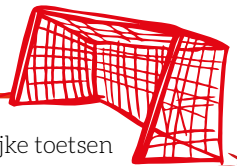
Wat betreft de sportschoenen:

- bij een binnenles moeten de schoenen schoon zijn en niet afgeven op de vloer;
- bij een buitenles is het verstandig schoenen te dragen met profiel. Dit mogen geen voetbalschoenen zijn.

HOE KOMT MIJN LO-CIJFER TOT STAND?

LO is een groepsvak wat betekent dat alles IN de les gebeurt. Schriftelijke toetsen krijg je niet, maar er worden wel testen gedaan als Coopertest, shuttle run test en

een circuit. Daarnaast becijferen we enkele technieken zoals koprol, bal werpen en hoogspringen. Jouw aanwezigheid en bijdrage tijdens de les is van groot belang. Motorische vaardigheden, presentie en de eerder genoemde punten zoals sociale vaardigheden, inzet, organisatie, zelfstandigheid en omgang met materiaal worden meegenomen in de totstandkoming van het LO-rapportcijfer.

WAT HOUDT VAKWERKTIJD (VWT) VOOR LO IN?

In dit uur kan je extra aandacht krijgen voor bewegingen waar je nog moeite mee hebt of extra tijd besteden aan onderdelen die in die periode aan de orde zijn. Je kunt daar zelf voor kiezen of jouw docent geeft aan dat het verstandig is om deel te nemen aan VWT voor LO. Je mag een maatje meenemen om jou te ondersteunen.

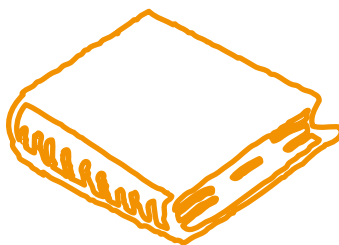
*“Een gezonde geest in
een gezond lichaam.”*

**Citaat van de Romeinse dichter Juvenalis,
eerste eeuw na Chr.**

NOTITIES

VAKBLAD LATIJN

HOE MAAK JE HUISWERK VOOR LATIJN?

Het huiswerk van Latijn bestaat uit leerwerk en uit maakwerk.

1. Begin met het leerwerk van de grammatica en de woordjes.

Leerwerk grammatica:

- Pak eerst je aantekeningen van de grammatica erbij en lees deze door.
- Pak daarna de opgegeven bladzijden uit je boek erbij en kijk of daar nog extra informatie op staat die je nu nog niet hebt geleerd.
- Overhoor jezelf kort: ben je in staat om de grammatica aan iemand anders uit te leggen? Dan beheers je het waarschijnlijk goed genoeg.
- Oefen met Drillster totdat je een goed resultaat behaalt.
- Als je iets nog niet begrijpt, dan maak je daar een korte aantekening van en dan vraag je dat de volgende les aan je docent.

Leerwerk woordjes:

- Lees de woordjes eerst een keer rustig met de betekenis(sen) erbij. Weet je ergens een ezelsbruggetje voor? Ken je woordjes al uit je hoofd?
- Bekijk hoeveel woordjes je moet leren en verdeel deze woordjes in drie of vier blokken.
- Kies een manier om deze woordjes te leren (ook je docent zal dit met je oefenen) en probeer eens een andere manier uit, als je de woordjes niet kunt onthouden.
- Gebruik Drillster om jezelf te overhoren en de woordjes nog beter te leren.

2. Daarna kun je pas je maakwerk goed maken.

Taal oefeningen:

- Lees de opdracht eerst goed door: wat moet je doen?
- Let goed op of je docent wil dat je de antwoorden in je schrift of online invult. Maak de hele opdracht af.

3. Vertaling:

- a. Lees de zin eerst goed door (tot aan de punt). Herken je al woordjes uit de woordenlijst?
- b. Als je dat prettig vindt, dan mag je eerst alle woordbetekenissen opschrijven.
- c. Let goed op de gebruikte persoon en tijd + enkelvoud of meervoud
- d. Vertaal daarna volgens deze vaste stappen:
  - I. PersoonsVorm (PV)
  - II. onderwerp (nominativus)
  - III. lijdend voorwerp (accusativus)
  - IV. hele werkwoord (infinitivus)

Je docent zal het vertalen zeer geregeld met je oefenen en dit schema nog verder aanvullen.

- e. Kom je niet uit één of meerdere zinnen? Schrijf dan op wat je wel weet en laat de rest open. Schrijf ook zo goed mogelijk op wat je niet begrijpt.

HOE LEER JE EEN PROEFWERK VOOR LATIJN?

Je moet voor een proefwerk Latijn meestal verschillende onderdelen leren.

1. Woordjes:

Begin minstens vijf dagen voor de toets te leren. Leer de woordjes op dezelfde manier als voor je huiswerk. Verdeel het leerwerk over verschillende dagen.

2. Grammatica:

Controleer minstens een week voor de toets of je alle grammatica helemaal begrijpt. Maak als oefening een paar taaloefeningen (opnieuw) en kijk deze zelf na of vraag je docent het voor je na te kijken. Kijk daarna welke fouten je in je vertaling had gemaakt en vertaal een stukje tekst (opnieuw). Vraag je docent om hulp als het nog niet lukt.

3. Cultuur:

Leer de opgegeven cultuur goed. Kun je vragen beantwoorden over deze stof en kun je het aan anderen uitlegen? Dan beheers je het waarschijnlijk goed genoeg.

STUDIEWIJZER LATIJN

Je docent Latijn kan een studiewijzer gebruiken of kan het huiswerk per week of dag opgeven.

- Je moet zelf je huiswerk in je agenda noteren of invoeren.
- Je docent zet het huiswerk in Magister.
- Als je docent gebruik maakt van een studiewijzer, dan kun je die altijd terugvinden op itslearning.

Discendo
Discimus
(Al lerende, leren wij)

NOTITIES

Handige links:

www.jufmelis.nl

www.cambiumned.nl

www.extraned.nl

www.wrts.nl

(Snel en makkelijk woordjes leren!

Nederlands, Engels, Duits, Frans en Latijn)

www.uitmuntend.de

NOTITIES

COLOFON

Dit is een uitgave van Het Erasmus.

Eindredactie	Nathalie Gerritsen van Veluwen
Redactie/ coördinatie	Barbara Hesselink-Grefte Rob Nijhuis
Fotografie	DeNK. creatieve vrijdenkers, Almelo
Ontwerp & opmaak	Te Sligte, de drukker van Twente
Drukwerk	

Ondanks alle aan dit Erasmus Vakkenboekje bestede zorg kan noch de redactie, noch de school aansprakelijk worden gesteld voor enige onjuistheden.

Postadres
Postbus 341
7600 AH Almelo

Bezoekadres
Sluiskade NZ 68
7602 HT Almelo

T 0546 480 800
E info68@het-erasmus.nl
I www.het-erasmus.nl
 facebook.com/HetErasmusmavohavovwo
 instagram.com/heterasmusmhv